

Vergaderjaar 1993–1994

23 053

Wijziging van de kernenergiewet op het punt van de ongevallenbestrijding en andere zaken

Nr. 8

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG

Ontvangen 3 november 1993

1. Inleiding

Naar aanleiding van de vragen van de leden van de CDA-fractie of de ook door ons geuite bezorgdheid omtrent het trage verloop van het wetgevingsproces nog tot bestuurlijke maatregelen aanleiding geeft en of gelet op de ervaring directe wetgeving zonder voorbereidende nota de voorkeur verdient merken wij op dat het wetgevingsproces in het algemeen een bijzondere aandacht heeft van dit kabinet. In dit verband kunnen worden genoemd de nota Zicht op wetgeving (Kamerstukken II 1990/91, nr. 22 008) en de instelling van de Commissie voor de toetsing van Wetgevingsprojecten.

Deze Toetsingscommissie heeft op 30 september 1992 advies uitgebracht over de wetsprocedure. In dit advies wordt ook aandacht gevraagd voor het werken met voorontwerpen en beleidsnota's in het wetgevingsproces.

Het kabinetsstandpunt inzake dit advies is recentelijk ter advisering voorgelegd aan de Raad van State. Om die reden zouden wij willen volstaan met de opmerking dat enerzijds bestuurlijke en wetgevingsmaatregelen in voorbereiding zijn, te denken valt hierbij aan de rol van adviesorganen en anderzijds ook de kwestie van het werken met voorontwerpen en beleidsnota's aan de orde komt in vorenbedoeld kabinetsstandpunt.

Wij zijn verheugd dat de leden van de CDA-fractie de opvatting onderschrijven dat terughoudendheid moet worden betracht bij het introduceren van nieuwe planfiguren. Wij hopen deze leden te hebben kunnen overtuigen dat ook bij introductie van een nieuwe planfiguur de noodzaak zou zijn blijven bestaan van een afstemming tussen dat plan en de reeds bestaande plannen op grond van de Rampenwet. Anders dan deze leden menen, is er geen sprake van onduidelijkheid over de vraag welke van de beide primair verantwoordelijke bewindspersonen de bestrijding van een ongeval met een categorie A-object coördineert.

Er is altijd één coördinerend bewindspersoon. Na de melding van een ongeval is dit, op één uitzondering na, de Minister van Volkshuisvesting,

Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Die uitzondering waarbij de Minister van Binnenlandse Zaken coördineert, betreft de melding van een ongeval in of bij een Nederlandse kernenergiecentrale met de classificatie offsite emergency en de melding van een ongeval in of bij een kernenergiecentrale in de grensgebieden indien een van de met die offsite emergency classificatie gelijkgestelde ongevalsclassificaties van toepassing is. Bij elk van die beide meldingen vergen de overwegende aspecten openbare orde en veiligheid een onmiddellijke coördinatie door de Minister van Binnenlandse Zaken. Voor wat betreft de melding van overige ongevallen met een categorie A-object berust de coördinatie bij de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Deze kan, gelet op de aspecten openbare orde en veiligheid, de coördinatie van de ongevalsbestrijding overdragen aan de Minister van Binnenlandse Zaken. In het NPK wordt aangegeven in welke situaties de coördinatie bij de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer ligt en in welke situaties deze bij de Minister van Binnenlandse Zaken ligt. De memorie van toelichting en de memorie van antwoord geven daarvan, beide in paragraaf 3.2, een overzicht. Hiermee hebben wij ook gereageerd op de opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie inzake de eindverantwoordelijkheid voor de bestrijding van ongevallen met stralingsrisico.

De leden van de CDA-fractie vroegen nog eens na te gaan of een wettelijke basis van het NPK geen voorkeur verdient boven een eventuele evaluatiebepaling in de Kernenergiewet. Wij blijven bij ons standpunt dat het NPK gelet op de inhoud zich niet leent voor het opnemen in de wet als planfiguur. Het NPK is een leidraad voor de kernongevallenbestrijding, biedt daarvoor een structuur en wordt voor wat betreft de toedeling van bevoegdheden en taken geïmplementeerd in het onderhavige wetsvoorstel. Men kan er niet aan voorbijgaan dat kernongevallenbestrijding in de praktijk ook een bepaalde mate van improviseren zal vereisen. Uit dien hoofde zou een wettelijke status van het NPK de noodzakelijke vrijheid om te kunnen improviseren te zeer aan banden kunnen leggen.

De operationele maatregelen hebben een basis in de wet en in de op grond van de Rampenwet tot stand gekomen rampenplannen en rampenbestrijdingsplannen. Deze plannen worden door middel van oefeningen voortdurend getoetst en geëvalueerd. Uit dien hoofde zien wij ook geen noodzaak voor het opnemen in de Kernenergiewet van een evaluatiebepaling.

De actualisering van de kernongevallenbestrijding vindt dus op de gebruikelijke wijze plaats door aanpassing van de rampenplannen en rampenbestrijdingsplannen, zoals dit ook voor andere ramptypen het geval is. Van belang is voorts dat in gezamenlijk overleg tussen de departementen van Binnenlandse Zaken en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer een structuur is opgezet voor opleiding en oefening. Op grond van de evaluatie van de oefenresultaten zal waar nodig worden overgegaan tot actualisering van de ongevallenbestrijding.

De vraag van de leden van de CDA-fractie of een ander type nota wel een wettelijke status kan krijgen kan in beginsel met ja worden beantwoord. Wel zouden wij daar onmiddellijk aan toe willen voegen, dat wij van mening zijn dat een optimale kernongevallenbestrijding niet is gebaat bij een wettelijke status van een nota in welke vorm en inhoud dan ook.

Het antwoord op de vragen van de leden van de fracties van de PvdA en van D66 of reeds indicaties dan wel resultaten uit de PSA-studies zijn te vermelden over de te hanteren bronterm luidt ontkennend. Naar verwachting zullen de resultaten in het voorjaar 1994 beschikbaar zijn.

De Tweede Kamer der Staten-Generaal zal, zoals reeds bij brief van 9 juni 1992, kenmerk DGA/KFD/VeM/92/077816, inzake de risico-analyses van de kernenergiecentrales Borssele en Dodewaard, is toegezegd, worden geïnformeerd over de verdere ontwikkeling van de PSA's.

Naar aanleiding van de vraag van de leden van de PvdA-fractie naar eventuele wijzigingen in het geheel van te treffen maatregelen en naar een andere omvang van de organisatiezones indien wordt uitgegaan van een PWR-10 bronterm zouden wij willen opmerken dat er bij deze leden kennelijk een misverstand is gewekt. Naar wij hebben vernomen wordt er geen ongevalsscenario met deze bronterm gebruikt door de Amerikaan Rasmussen in zijn WASH-1400 studies. Voorts zouden wij – teneinde elk misverstand te voorkomen – er ook op willen verwijzen dat het getal 5 in de PWR-5 bronterm slaat op een ongevalsveronderstelling die leidt tot een bepaalde bronterm en niet op de uitstoot van de kerninventaris. Het spreken over procenten kan daarom beter achterwege blijven.

Aan hetgeen wij over de PWR-5 bronterm hebben opgemerkt in de memorie van antwoord hebben wij niets meer toe te voegen.

2. Uitgangspunten van de kernongevallenbestrijding; indeling in de categorie A- en B-objecten

Naar aanleiding van de vraag van de leden van de PvdA-fractie of inmiddels met België hetzelfde is afgesproken als met Duitsland, namelijk dat Nederlandse vertegenwoordigers deel uitmaken van de rampenstaven, merken wij op dat dit nog niet het geval is. Wij tekenen daarbij aan dat in de voorbereidingsfase de samenwerking met België uitstekend is te noemen. Op basis van de uitkomsten van de in het voorjaar 1994 geplande oefening rond Doel zal worden bekeken of het zitting hebben van Nederlandse vertegenwoordigers in rampenstaven in België een praktische meerwaarde heeft.

In de memorie van toelichting is melding gemaakt dat de opschaling van een ongeval met een categorie B-object mede kan worden bepaald door mogelijke politieke en economische aspecten. Bij politieke aspecten valt te denken aan een ongeval dat internationale afstemming behoeft. Bij economische aspecten valt te denken aan de gevolgen die andere landen menen te moeten verbinden aan de invoer van land- en tuinbouwproducten uit Nederland en waarbij een optimale gebruikmaking van de contacten met de Europese Commissie noodzakelijk is. Wij hopen hiermee de vraag van de leden van de D66-fractie te hebben beantwoord.

3. Uitwerking van de kernongevallenbestrijding

De leden van de CDA-fractie waren van oordeel dat de praktijk zal moeten leren of de coördinatie bij de opschaling van een ongeval met een categorie B-object goed geregeld is. Tegen die achtergrond vroegen zij naar de ervaring die is opgedaan bij grootschalige oefeningen.

Inderdaad zal de praktijk moeten bevestigen dat de coördinatie bij opschaling goed geregeld is. De uitkomsten van de eerste grootschalige oefeningen gaven geen aanleiding de procedures van opschaling fundamenteel te wijzigen. In de Rapportage Kernongevallenbestrijding (Kamerstukken II 1991/92, 21 015, nr. 12) zijn de resultaten van de nationale stafoefening in hoofdlijnen weergegeven.

Tot dusverre hebben er geen oefeningen plaatsgevonden, waarbij tijdens de duur van het ongeval met een categorie B-object het besluit wordt genomen dat het ongeval wordt bestreden als een ongeval met een categorie A-object. Overigens is bij die oefeningen wel ervaring opgedaan met het door de burgemeester intrekken van de door hem vastgestelde voorschriften en het beëindigen van de door hem getroffen maatregelen nadat door de betrokken minister overeenkomstige regels zijn gesteld en overeenkomstige maatregelen zijn getroffen, of nadat deze minister hem heeft meegedeeld dat die voorschriften moeten worden ingetrokken en die maatregelen moeten worden beëindigd (artikel 49b, derde lid). Een dergelijk besluit kan, zo is gebleken, spanningen geven in de bestuurlijke samenwerking, die overigens kunnen worden verminderd indien de minister tevoren overlegt met de burgemeester. Wel wordt ook steeds onderkend dat de minister hier een eigen verantwoordelijkheid heeft.

Naar aanleiding van de vragen van de leden van de PvdA-fractie over in het verleden gehouden en toekomstige oefeningen met categorie A- en B-objecten en de daaruit getrokken conclusies merken wij op dat de oefeningen op het gebied van de kernongevallenbestrijding zullen worden geïntegreerd in het reguliere oefenbeleid ten aanzien van de rampenbestrijding. Op dit moment wordt een en ander uitgewerkt. Alle oefeningen zullen derhalve kleinschalig beginnen. Er zijn in een meerjarenschema stelselmatig oefeningen gepland in die gebieden en voor die organisaties die betrokken zijn bij mogelijke ongevallen met bovengenoemde objecten. Zoals hiervoor reeds is vermeld, zijn in de Rapportage Kernongevallenbestrijding de resultaten van de nationale stafoefening in hoofdlijnen weergegeven. Bij die oefening is gebleken dat de structuren uit het NPK en uit de daarop gebaseerde plannen werkbaar zijn. De plannen hebben meer dan voldoende elementen in zich om de problematiek van kernongevallen het hoofd te bieden. Wel bleek dat de effectiviteit sterk afhankelijk is van persoonlijke kwaliteiten van de in te schakelen personen, van hun kennis- en vaardigheidsniveau met betrekking tot kernongevallenbestrijding en van het goed volgen van de procedures. Dit onderstreept het belang van oefenen.

De leden van deze fractie vroegen voorts een toelichting op het in de rampbestrijdingsplannen voor Dodewaard en Emsland opgenomen verkeersbeheersingsplan. Gelet op de radiologische aspecten zou strikt genomen het opnemen van een verkeersbeheersingsplan in het rampbestrijdingsplan niet nodig zijn. Het opnemen daarvan heeft evenwel een kwaliteitsverhogend effect.

De leden van de PvdA-fractie handhaafden hun vraag of, gelet op de noodzaak om in noodsituaties op een voor alle betrokkenen eenduidige, trefzekere en accurate wijze te handelen, in formele zin de eindverantwoordelijkheid niet altijd bij een bewindspersoon moet worden neergelegd.

Bij het antwoord op de vraag van de leden van de CDA-fractie naar de vermeende onduidelijkheid over de uiteindelijke verantwoordelijkheid bij de kernongevallenbestrijding hebben wij ook het antwoord betrokken op deze vraag van de leden van de PvdA-fractie.

4. Informatieverstrekking

De leden van de PvdA-fractie vroegen in verband met de gekozen opzet van vroegtijdige distributie van jodiumtabletten hoe groot de maatregelzone is bij PWR-5 bronterm en PWR-10 bronterm en hoeveel mensen in deze zones wonen.

Zoals wij in antwoord op een eerdere vraag van de leden van de fractie van de PvdA hebben geantwoord, bestaat de PWR-10 bronterm niet. Er is derhalve uitsluitend gekeken naar de zone bij de PWR-5 bronterm. In het NPK is in paragraaf 2.5 in figuur 2.2 een overzicht opgenomen van organisatie- en maatregelzones op Nederlands grondgebied voor de kernenergiecentrales in Nederland en de grensgebieden. Hieronder is gelet op figuur 2.2 een staatje opgenomen van de jodiumprofylaxe-zone en het aantal geschatte inwoners. De maatregelen zijn nader uitgewerkt in de rampbestrijdingsplannen.

Centrale	Jodiumpr. zone in km.	Geschatte aantal inwoners
Dodewaard	4	15.223
Borssele	10	68.540 (incl. verblijfstoeristen ca. 9.000)
Doel	10	55.000

Wat betreft de vragen van de leden van deze fractie over de hoeveelheid distributiepunten in de zone zij opgemerkt dat in beginsel als distributiepunten zijn aangewezen alle apotheken en apotheekhoudende huisartsen binnen de zoneringsgrenzen. De tijd die gemoeid is met het verkrijgen van jodiumtabletten vanuit een dergelijk distributiepunt tijdens de ongevalssituatie bedraagt maximaal zes uur. In de Rapportage Kernongevallenbestrijding (Kamerstukken II 1991/92, 21 015, nr. 12) wordt hieraan in de bijlagen 3 en 4 uitvoerig aandacht geschonken.

De vraag van de leden van de PvdA-fractie of er binnen- en buitenlandse gegevens beschikbaar zijn over oefeningen of praktijkomstandigheden waarbij gebruik moet worden gemaakt van een dergelijke opzet, moet ontkennend worden beantwoord. Overigens zou dit ook weinig zinvol zijn omdat de bereikbaarheid van distributiepunten afhankelijk is van lokale omstandigheden.

De leden van de PvdA informeerden naar de mate waarin de bevolking daadwerkelijk is benaderd met voorlichtingsmateriaal over stralingsrisico's. Zij wilden weten of het verstrekken van dit voorlichtingsmateriaal heeft geleid tot meer inzicht bij de burger over deze risico's, de effecten van straling en de mogelijkheden deze effecten te reduceren.

Tot goed begrip zij allereerst opgemerkt dat het basisscenario over hoe te handelen bij een ramp voor alle ramptypen hetzelfde is. Alle Zeeuwse gemeenten hebben een speciale brochure verspreid waarin naast de algemene informatie over rampen, in het bijzonder wordt ingegaan op onder meer risicovolle bedrijven en de kernenergiecentrales in Borssele en Doel. De voorlichting wordt door de bevolking als relevant ervaren. De bereidheid om volgens het scenario te handelen is groot. In acht gemeenten rond Dodewaard worden begin november ruim 31.000 brochures verspreid waarvan de inhoud vergelijkbaar is met die van de Zeeuwse gemeenten. Een aantal gemeenten in de buurt van de kernenergiecentrale Emsland heeft bij de standaardbrochure een inlegvel bijgevoegd dat betrekking heeft op deze centrale. In de gemeente Ossendrecht is bij de standaardbrochure speciale informatie over de gevaren van de kernenergiecentrales in Doel bijgevoegd.

De leden van de D66-fractie informeerden naar het tijdstip waarop de uitkomsten van de effectiviteitsmetingen in het kader van de nationale voorlichtingscampagne bekend zijn.

Eind van dit jaar zullen de resultaten van het onderzoek naar de

effecten van de gemeentelijke en landelijke voorlichtingsinspanning bekend zijn.

5. Aansprakelijkheid en schadeloosstelling

De leden van de CDA-fractie vroegen wanneer het onderzoek naar opname van radioactieve stoffen in de regeling van risico-aansprakelijkheid op grond van het toekomstige artikel 175 van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek kan zijn afgerond en wanneer de betreffende algemene maatregel van bestuur van kracht kan worden.

Het streven is er op gericht te bevorderen dat de bewuste algemene maatregel van bestuur nog tijdens de behandeling van het wetsvoorstel tot aanvulling van de Boeken 3, 6 en 8 van het Burgerlijk Wetboek met regels betreffende de aansprakelijkheid voor gevaarlijke stoffen en verontreiniging van lucht, water of bodem (Kamerstukken I 1992/93, 21 202, nr. 283) ter advisering aan de Raad van State wordt voorgelegd. Het onderzoek bevindt zich derhalve in een afrondend stadium. Daarbij zal nog aandacht worden geschonken aan de Convention on Civil Liability for damage resulting from activities dangerous to the environment van de Raad van Europa.

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. G. M. Alders

De Minister van Binnenlandse Zaken,
C. I. Dales